

Sosyal Bilimler ve Mülkiye

Yuvarlak Masa

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Bugün burada sosyal bilimleri, akademi, Mülkiye'yi, akademik hayatta Mülkiye'nin rolünü; dünyada ve Türkiye'de akademinin nasıl bir işlev üstlendiğini ve buna bağlı olarak Mülkiye'nin geçmişini, bugününü geleceğini tartışmak için toplanmış bulunuyoruz. Konuşmayı, ilk olarak Korkut hocaya söz vererek başlatmak istiyorum. Hocam, dünyada ve Türkiye'de sosyal bilimlerin ulaştığı noktayı, sorunlarını ve bu çerçevede Mülkiye'yi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Bu tür bir açık oturumda sosyal bilimlerin tek tek derinine inip tartışmak güç. Onun için ben, anladığım kadarıyla, toplumsal bilimlerin bazı yönelişleri üzerinde birkaç gözlem yapmakla yetineceğim.

Bir miktar zorunluluktan, bir miktar da yapay olarak, toplumsal bilimler arasındaki ayrım derinleşiyor. 19 uncu Yüzyılın büyük düşünürlerinden, çeşitli örnekler verebiliriz: Marx'a, Stuart Mill'e gidin. Hatta daha eskiye, Adam Smith'e gidin. "Bugünkü anlamıyla bunların uzmanlık alanı neydi?" diye sorarsanız, yanıtlamak zor olur. Bunlar evrensel düşünürlerdi. Yani toplumsal bilimlerin alt kolları arasındaki ayrım, çok belirlenmemişti ve aşılma duvarları haline dönüşmemişti.

Bilim birikimi arttıkça, uzmanlaşma doğal olarak zorunlu hale geliyor. Fakat bir noktadan sonra da belki disiplinlerin içindeki çeşitli insanlar, bu uzmanlaşmayı daha da zorluyorlar. Özellikle Batıda, bu öyle bir hâle geliyor ki, farklı sosyal bilim uzmanları, birbirleriyle anlaşamamaları bir yana, bazen aynı alanın içinde -ki bu en çok iktisatta geçerli-; aynı alanın alt kolları, alt uzmanlık alanları içindeki insanlar da birbirlerini anlayamıyorlar. Aşağı yukarı -iktisatta özellikle bu geçerli- küçük modeller üzerinde çalışan çok az sayıda insan, kendi aralarında iletişim kuran bir

dil oluşturuyor ve kendi dışlarındaki sısıyal bilim dünyasıyla iletişim bir hayli zayıflıyor. Daha sonra ünlü iktisatçılardan bazıları topluma kendilerini duyurma ihtiyacı duyuyorlar. Ondan sonra, bir de bakıyoruz gazetelere haftalık yazı yazmaya başlamışlar. Veya TV/radyo programlarına katılıyorlar. Bazen görüşlerini insani dille anlatmak istiyorlar ve gidiyorlar, büyük Amerikan haftalık dergilerine falan “şu konuda bir şeyler söylemek istiyorum” diyorlar. Ama bunu büyükleri yapıyor, yani artık bilgelik katına eriştiğini hissedenler yapıyor. Küçük alanlar içinde uzmanlaşanların iletişimi yok. Bu, bana göre zorunluluk ögesi bir yana, bir miktar da yاپay olarak gelişiyor ve problem oluyor.

Bazı alanlarda -ben yine iktisatta bunu çok görüyorum- insani dile konuşmak zorlaşıyor meslektaşlar arasında; hatta konuşmaktan aciz insanlar çıkıyor. Yani modelci arkadaşlar böyle bir açık oturuma gelse şuraya, “yahu konuş biraz” falan desek konuşamayacak. Yani insani dille meramını anlatma yeteneği kayboluyor. Bu bana biraz benzetme yaparsam şey gibi geliyor: Belki bundan 100 yıl sonra beynimizin içinde “yazma merkezi” diye bir merkez var. Bu merkez bozulunca, insan yazmayı unutuyor. Eğer bebeler yüzyıl sonra, tuşlayarak yazmaya başlarsa, yani bilgisayarlar yazmaya başlarsa belki bu merkez dumura uğrayacak. Dolayısıyla insanlar, ancak bilgisayarla yazacaklar. İnsani yöntemle, yani doğuştan beyinlerine yerleştirilmiş olan bir melekeyi yitirecekler. Bizim mesleğimizde bunun ortaya çıktığını zaman zaman görüyorum.

Buradan kısaca şuraya geleceğim: İnsanlara nerede, hangi alanda uzmanlaşmış olursa olsun, kendi alanlarındaki bulgu ve çabalarını, yakın veya uzak komşu tüm başka disiplinlere aktarma yükümlülüğü yüklenmeli bir şekilde. Yani en soyut, en dar uzmanlık alanında çalışan kişi bile, bulgusunun ne anlama geldiğini, dünyayı anlamakta, içinde yaşadığı toplumu anlamakta veya insanlığın halini anlamakta bize, kendisine ve başkalarına ne tür ışık getirdiğini, bir şekilde anlatma yükümlülüğü hissetmeli. Bunu nasıl yaparız bilmiyorum. Yani çeşitli meslek grupları kendi lobilerini mi kursunlar? Üniversite sistemi içinde bu tür bir zorlamayı getirecek kurumsal düzenlemeler ve koşullar mı getirilmeli; onları bilmiyorum, ama bunu bir zaruret olarak algılıyorum.

Daha sonra belki konuşurum; Mülkiye'nin tarihi ve kurumsal yapısı, bu sözünü ettiğim uzmanlaşma ve kopuklaşma eğilimine direnen güvenceler taşıyordu. Bunun aşılmağa olduğunu görüyorum. Çok da hoşuma gitmiyor, ama Mülkiye'yi Mülkiye yapan biraz o idi; onu vurgulamak istiyorum.

Nihayet şunu da söyleyelim: Ortak çalışmalar ayrı bir şey; o biraz daha bir adım ilerisi olur benim söylediğim. Disiplinlerarası iletişimdir vurgulamak istediğim

husus; onunla başlamak, daha sonra da belki disiplinlerarası işbirliği, işbölümü, ortak çalışmalar gibi bir alana gidebiliriz. Batı'daki modalara uymak bir miktar kaçınılmaz oluyor. Niye? Onun önlenilmesinin imkânsız olmadığını, ama güç olduğunu biliyorum; şu nedenle: Giderek Batı üniversite ve kurumlarından alınan derecelerin Türkiye piyasasında itibarı yükseliyor. Oraya insan yetiştirecekseniz, Batı kurumlarında yüksek lisans, doktora yapacak kadrolar yetiştirecekseniz oradaki yapıyı bir veri, bir parametre olarak kabul etmek zorundasınız. Onun için bizim o Mülkiye'nin gevşek, biraz daha disiplinlerarası kaynaşmış eğitim biçimi bile zaman zaman problem oluyor. Oradan şunu kastediyorum -belki tartışırız sonra- 1. sınıftan itibaren bölümlerin kesin olarak ayrılması, ayrışması. Adım adım oraya geliyoruz, ama hâlâ bölümlerarası dersler ve iletişim bir hayli yüksektir. Kesin olarak ayrıldığı bir yapıya geçmesi için dış dünyadan gelen etkiler Mülkiye'yi zorluyor. Bu biraz daha gecikirse ve hatta planlı bir şekilde geliştirilirse iyi olur diye düşünüyorum.

Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadardır.

Prof. Dr. ALPASLAN İŞIKLI- Boratav'ın söyledikleri, şaşılacak bir biçimde zihnimde hazırladığım noktalara güzel bir çerçeve, uygun bir başlangıç oluşturacak şeyler oldu. Bunda şaşılacak bir şey yok. Yıllardır aynı çatı altında olmanın verdiği bir ortak düşünme olgusuyla karşı karşıyayız diye düşünebilirim.

Boratav, daha ziyade uzmanlaşmanın ve ağırlıklı bir şekilde bilim dilinin egemenliğinin ve bunlarla bağlantılı olarak bilim adamları arasındaki iletişim ve diyalog kopukluğunun üzerinde durdu. Söylediklerini böyle özetleyebiliriz. Konunun bununla ilgili olan bir diğer yönü de bilimin toplumla kopukluğudur. Bugün Batı'da moda olan bazı eğilimlerin kaçınılmaz sonucu olarak bilim adamları birbirlerini anlamaz oluyorlar. Bununla bağlantılı olan yeni bir gelişme de bilimin toplumsal gerçeklerle, dünya gerçekleriyle ve gereksinimleriyle arasındaki kopukluğun doğmasıdır.

Öyle zannediyorum ki, Mülkiye, kurumsal olarak bu açılardan önemli bazı zaafı aşmış gibidir. En azından Türkiye'deki diğer bazı bilim kurumlarıyla karşılaştırıldığı vakit bu konuda farklı bir yapılanmasının ve geleneğinin bulunduğunu gözlemlemekteyim. Mülkiye, yalnızca disiplinlerarası karakteri dolayısıyla bilim adamları arasındaki sosyal bilimlerin değişik diller arasındaki iletişimin gelişimine nispeten daha müsait bir ortam hazırlamakla kalmamış, toplumla etkileşimde de çok dikkat çekici oluşumlara taraf olmuştur. Mülkiye'nin bu durumunu kuruluşundan itibaren ele almak, gözlemlemek mümkün.

Mülkiye, bildiğiniz gibi sultanın bürokrasisine adam yetiştirmek amacıyla, öyle bir gereksinimi karşılamak üzere kurulmuştur. Zamanın kısıtlılığı nedeniyle, bu evreleri

hızla geçmek zorundayım. Mesela, Kurtuluş Savaşı yıllarında Mülkiye ve Tıbbiye iki önemli kurum olarak milli mücadele saflarında yerlerini almışlardır. Mülkiye'nin bu özelliği, özellikle mülkiye öğrencisi Cemal'in hepimizin dilindeki Mülkiye Marşının güftesinde ifadesini bulmuştur. Atatürk'ün Samsun'a ayak basışından birkaç gün önce yazılmış olan bu şiir, Mülkiye'yle toplum arasındaki, Mülkiye'yle toplumsal mücadeleler süreci arasındaki etkileşimin ilk ve çarpıcı örneklerinden biridir.

Daha sonraki dönemleri biraz hızla geçeyim. Özellikle içinde yaşadığımız yakın dönemlerde Mülkiye, mesela 1961 Anayasasının demokratik bir yapıda biçimlenmesi sürecinde çok etkin ve aktif bir rol oynamıştır. Bunda Tahsin Bekir Balta hocanın unutulmaz katkıları vardır.

60'lı yıllarda, özellikle 1961 Anayasasının biçimlenmesi sürecinde hâkim olan, demokratik kurumlara, demokratik oluşumlara kuşkuyla bakan ve "aydın fetişizmi" olarak tanımlayacağımız bir eğilim, bir moda vardı. Bu durum, Sıddık Sami Onar'ın başkanlığındaki İstanbul merkezli Anayasa Taslağı Hazırlama Komisyonunun çalışmalarında ve hazırladıkları taslakta da yansımalarını göstermişti. Seçime, siyasi partilere kuşkuyla bakan bir yaklaşım çok belirgindi o dönemde ve bu kurumların yerine birtakım seçkinlerin hâkim olduğu (seçkinlerden kastedilen özellikle aydınlard) aydınların egemen olduğu bir yapılanma amaçlanmaktaydı. Türkiye'nin iktidarı bu temelde biçimlenecekti.

Mesela, bu tür bir yapılanmanın, İstanbul Üniversitesi Anayasasının yöneldiği yapılanmanın bir anlamda kalıntıları olarak Anayasa Mahkemesine, Senatoya tanık oluyoruz. Ama bunlar, kuşkusuz, abartılı kurumlar olmadıkları için bahsettiğim, sözünü ettiğim, belirtmeye çalıştığım aydın fetişizmi olgusunu tam olarak açıklamazlar. Ama bu kurumlar o çerçevede gündeme gelmişti. Ancak, seçime dayalı iktidara sınırlar getiren ve aydın okumuş olan kesimin gücünü ön plana çıkaran başka kurumlar da amaçlanmaktaydı. Onlar tırpanlandı, bu yöndeki eğilimler törpülendi. Tahsin Bekir hocanın öncülüğünü yaptığı Siyasal Bilgiler Fakültesinin alternatif anayasa çalışmaları sayesinde ki 1961 Anayasası, seçimi esas alan, bu anlamda demokratik süreci esas alan ve siyasi partileri demokrasinin vazgeçilmez unsuru olarak gören bir anlayış temelinde biçimlendi. 1961 Anayasasının bu şekilde biçimlenmesi, Tahsin Bekir hocanın öncülüğünde Siyasal Bilgiler Fakültesinde yürütülen bilimsel çalışmaların ürünü olarak hayata geçti. Bu süreç, toplum ve bilim arasındaki iletişimin, diyalogun önemli örneklerinden birisi olarak yakın tarihimiz içindeki yerini aldı.

Bu bağlantı daha sonraki aşamalarda, evrelerde bir başka yönde kendisini hissettirmeye devam etti. Mesela, 12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde de biz, Siyasal Bilgiler Fakültesinin Türk Toplumuyla yakın etkileşiminin sonucu olan, bu etkileşime

tepkisi oluşturan bazı uygulamalara tanık olduk. Türkiye’de demokrasiyi rafa kaldırmak isteyen eğilimler, Türkiye’de sosyal devlete doğru gidişi ortadan kaldırmak isteyenler, bunların yerine, 12 Martta ve 12 Eylülde, demokrasi dışı bir temel üzerinde ve 19. Yüzyıl vahşi kapitalizmi yönünde bir süreci başlatmak isteyenler, saldırılarını yönelttikleri öncelikli hedeflerden biri olarak Siyasal Bilgiler Fakültesini seçmişlerdir.

Demek ki, toplumsal gelişmeye karşı bir saldırı başlatanlar, ister istemez Siyasal Bilgiler Fakültesini de hedef almak zorunluluğunu hissetmiştir. 12 Martta Mümtaz Soysal, Bahri Savcı örneğinde olduğu gibi özellikle anayasacılar hedeflenmiştir. 12 Eylülde mevcut neoliberal tırmanış biraz daha belirginleşmiş olduğu için onun yansıması olarak sosyal devletin bilimsel plandaki ayağı sayılabilecek gelişmeler, öncelikle tahrip edilmesi amaçlanan hedefleri oluşturmuştur. Bütün Türkiye’de olduğu gibi Siyasal Bilgiler Fakültesinde de hedef, sosyal devlet anlayışı doğrultusunda düşünen kafaların pasifize edilmesi biçiminde tezahür etmiştir. Bu da Siyasal Bilgiler Fakültesinin, Mülkiye’nin toplumla kaynaşmışlığının, iç içeliğinin bir sonucudur. Özetlemek icap ederse, toplumdaki demokratik gelişmeye, sosyal devlet doğrultusundaki gelişmeye karşı olan güçler, Siyasal Bilgiler Fakültesini hedef seçmişlerdir. Çünkü bu gelişmelerin temelinde, geleneksel olarak, Siyasal Bilgiler Fakültesi önemli bir unsur oluşturmuştur.

1961 Anayasasının biçimlenmesinde Tahsin Bekir hocanın katkılarına değindim, şunu da eklemek lazım: Anayasanın seçime ve siyasal partilere yer veren bir yapıda biçimlenmesine ek olarak Anayasada “sosyal devlet” ilkesinin yer alması da gene esas olarak Siyasal Bilgiler Fakültesi kaynaklı bir etkinin sonucudur. Bu noktada da 1961 Anayasasının hazırlanmasında, ileriye dönük pek çok adımın gerçeklik kazanması sürecinde belirleyici bir aktör olarak Anayasa Komisyonu sözcülüğünü yapan Muammer Aksoy sahnededir. O tarihlerde henüz pek çok kimsenin o güne kadar düşünmediği, biçimlendirmedeği “sosyal devlet” düşüncesinin Anayasada yer almasında Muammer Aksoy, çok aktif ve belirleyici bir rol oynamıştır. Anayasanın, sosyal devlet ilkesine devletin temel ilkeleri arasında yer verecek şekilde biçimlenmesi de gene Siyasal Bilgiler Fakültesi kaynaklı etkilerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu belirtmek istedim.

Bunun tersi olan gidişi, ben de Boratav arkadaşımız gibi daha sonraki aşamaya bırakıyorum ve bunda da özellikle bilim adamlarının yükselme kriterlerinin, Batı’ya ve uluslararası normlara endekslenmesinin sonuçlarına eğilmemiz gerektiği düşüncesindeyim.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Şimdiye kadar konuşan iki hocamın konuşmalarından çıkan sonuç şöyle: Siyasal Bilgiler Fakültesinde bir kere

kendi içinde konuşmayı hedeflemeli, ek olarak meslektaşların kendi arasındaki iletişimini güçlendirmeyi, disiplinler arası akademik üretim yapmayı hedeflemeli, bölümlerin ortak ders almalarının olanaklarını olabildiğince sağlamaya çalışmalı ve hem toplumla diyalog kurmalı, hem öğrencilerle, hem kendi içinde diyalogunu korumalı.

Sizden sonra genç akademisyen arkadaşlara söz vereceğim ama arkadaşlara söz vermeden önce bence önemli bir husus var. Sizin bunları ürettiğiniz bir Mülkiye ortamı, akademi ortamı vardı, örneğin Korkut hocanın da içinde bulunduğu ve Türk akademik hayatında önemli izler bırakmış olan bir ‘tarım tartışması’ vardır. Meslek içi ve meslek dışı çevreleri katarak yürütülmüş güçlü soluklu, verimli bir tartışmadır. Yani siz bir yandan bu tip ortamların içerisinde bir yerlerde kendinizi var etmeyi becerdiniz. Bunun üzerinde biraz durmak lazım. Yani arkadaşların yaşadıkları Mülkiye ortamıyla sizin yetiştiğiniz Mülkiye ortamı arasında ne fark var ya da fark var mı sizce? Mesela, Siyasal Bilgiler Fakültesi Türkçe’ye en temel kaynakları kazandıran, Türkçe yazı yazan, Türkçe düşünen, Türkçe üreten bir okul ve bu ülkede yapılmış en önemli Türkçe çalışmalar şöyle veya böyle Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden çıkmış çalışmalardır. Dolayısıyla, bir yandan da Mülkiye, uluslararası literatürü takip eden, bunu Türkçe’ye kendi süzgecinden, toplumsal sorumluluk süzgecinden geçirerek aktaran bir okul olmak misyonuna sahip. Asistanlar da böyle bir misyonla yetişiyordu. Tezler, doçentlik tezleri, profesörlük tezleri böyle bir misyonla üretiliyordu. Arkadaşlara söz vermeden önce Mülkiye’yi Mülkiye yapan dinamikler üzerinde biraz durmakta, bu bağlantıyı bir parça kurmakta fayda var diye düşünüyordum; ne dersiniz?

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Türkçe’yle ilgili bir-iki hususu söyleyeyim. Alpaslan zaten değinecekti ona büyük ihtimalle. Sen erkene aldın, ama ben de söyleyeyim.

Kütüphaneciler Derneğince, 4 tane doğa bilimci veya pozitif bilimciyle benim de olduğum bir panele katıldım. Ben, “Türkçe bir bilim dilidir” başlayacaktım konuşmama, fakat ilk sözü başkasına verdiler. Adam kimyacı galiba, “Türkçe bir bilim dili değildir” diye başladı. Tabii sonra söz bana gelince birkaç soru sordum, “Siz, terminolojik Türkçeleştirmeler hariç, yani onu bir yana bırakalım, o da sizin bilim alanınızın sorunu, herhangi bir teorik veya olgusal bulgunuzu Türkçe ifade etmekte zorluk çekiyor musunuz?” dedim. “Hayır, Türkçe’yi bir dil olarak ne bakımdan yoksul buluyorsunuz?” dedim, ona da “Hayır” dedi. Meğerse adamın meramı şuymuş: Türkçe yazınca yabancılar okuyamıyor demek istiyormuş. Şunu o anda orada söylemedim, çünkü çok kötü olurdu. Sen meramını diline dökemediğin sürece bilim insanı da olamazsın. Yani adam şöyle başlamalıydı: “Türkçe yazmalıyız,

ama yabancılara bunu aktarmakta güçlük çekiyoruz” Bu şekilde başlasa tartışırız ve bunu ifadeden aciz. Türkçe sosyal bilim alanlarında bir bilim dilidir, vazgeçilmez dildir. Kendi aramızda iletmek ve ayrıca topluma aktarmak yükümlülüğü içindeyiz. Yabancı dilde yazılmış uzmanlık ürünleri 30-40 kişi içinde dolaşüyor. Buna mukabil Sina Akşin’in, benim, Alpaslan Işıklı’nın büyük bir ihtimal ve beklentiyle genç arkadaşlarımın yazacakları, bizlerin yazdığımız yapıtlar birkaç binle, binlerle ifade edilen Türk insanına, Türk okuyucusuna intikal ediyor. Bunu nasıl inkâr edebiliriz veya bunu köstekleyebiliriz?..

Alpaslan’ın söyleyeceği bir şeyi peşinen söylemiş olayım: Yabancı dilde yayın yapmak baskısı, “Türkçe yazmayın” baskısıyla birlikte oluyor. Ben biliyorum, bazı kurumlarda -isim de verebilirim gerekirse- genç meslektaşlara “Türkçe yazmayacaksınız” şeklinde telkin, hatta baskı yapıyorlar. Onların da tüm çabaları şu veya bu kanalla yabancı yayın yapmaktır. Ben bunu söyleyeceğim bu konuda.

İşin öbür konusu da var, yani bu ortamın oluşmasının hikâyesi bana göre uzun ve ayrı bir hikâyedir. Belki Alpaslan onlara değinir. Ben yaşlı kuşağın en saf Mülkiyelisi olarak ifade ediyorum.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- O zaman genç arkadaşlara soralım: Dünyada ve Türkiye’de nasıl bir sosyal bilim ortamı buluyorsunuz ve Mülkiye’yi burada nereye yerleştiriyorsunuz?

Ar. Gör. ELÇİN AKTOPRAK- Bu toplantıya katılmadan önce, diğer asistan arkadaşlarımızın görüşlerini de olabildiğince bu platforma yansıtılabilmek amacıyla kendi aramızda ufak bir toplantı yaptık. Bizler de Korkut Hoca’nın az evvel değindiği konulardan çok uzağa düşmedik. Ancak bu ortak noktalara değinmeden önce kısaca sorunuza cevap vererek söze başlayayım.

Sosyal bilimlerde yaşanan tıkanıklığın sistemdeki genel durumun yansıması olduğu kanısındayım. Bu açık, ama bu durumu aşmak için neler yapılabileceği konusunda aynı netliğe ulaşmak mümkün değil. Ayrıca bu genel bunalımın Türkiye’ye özel durumlar nedeniyle, ülkemizde ve bunun devamı olarak Mülkiye’de daha farklı yansımaları olduğunu da ekleyebiliriz. Türkiye’de sosyal bilimlere ayrılan maddi olanaklarla, Batı’da sosyal bilimlere ayrılan olanaklar arasındaki uçurum verebileceğimiz ilk örneklerden biri.

Diğer örneğe ise. Alpaslan Hoca’nın bıraktığı yerden devam ederek geçebiliriz. Hocamız, “topluma saldırıda hep Mülkiye de hedef alındı” dedi. Bu saldırıların en etkililerinden birini Mülkiye 12 Eylül sonrasında yaşadı. Bu saldırı sonucunda

akademik piramidin bozulduğunu da herkes söylüyor. Bugün söylenen ve görünen ise bu piramidin yeniden oluşmaya başlaması. Söylenen ve görünen diyorum; çünkü hepimizin, yani 50. maddeden asistan olan tüm arkadaşların doktora sonrasında akademik hayatına devam edememe gibi bir durumu var. Yani sosyal bilimler alanındaki tıkanıklığı, sosyal bilimlerin gelişmesine katkıda bulunabilecek olan gençlerin önünü hem maddi hem de manevi olarak tıkayarak derinleştiren bir sistemde piramidin tabanını hem genişletiyor gibi görünüyorsunuz hem de çaktırmadan taşları yerinden çekiyorsunuz .

Bu tıkanıklığı aşmanın yolları nelerdir diye baktığımız da hocalarımızla paylaştığımız ortak noktalara geçiyoruz. Bunların başında disiplinlerarası çalışma geliyor. Ama eklemek isterim; toplantıya gelmeden önce acaba biz disiplinlerarası çalışmayı savunurken hocalarımız uzmanlaşmayı mı savunacak diye bir endişem de yok değildi. Dolayısıyla bu beklenmedik durumun yarattığı mutluluğu da belirtmek isterim. Diğer yandan böyle bir endişeyi taşımam bile Mülkiye ve sosyal bilimler tartışması için önemli bir veri olabilir.

Hocalarımız Mülkiye’de disiplinlerarası çalışma geleneğinin olduğundan bahsettiler. Aslında bugün bu geleneği canlandırabileceğimiz araçlar da var. Disiplinlerarası çalışma merkezlerinin faaliyetlerinin artırılması atılacak ilk adımlardan biri olabilir. Aynı şekilde disiplinlerarası tez çalışmaları da gündeme alınabilir. Bir sosyal bilimcinin kendi dar uzmanlık alanının dışındaki dünyayı da tanmasına ve bilmesine olanak sağlayacak şekilde, eldeki imkanlar dahilinde, seçimlik dersler lisans düzeyinde artırılarak ders seçimi daha özgür bir biçimde öğrencinin inisiyatifine bırakılabilir.

Hocalarımızla paylaştığımız bir diğer nokta da Türkçe eğitim. Sistemin temel özelliği olan rekabetin akademik alana önemli bir yansıması olan yabancı dil konusu Mülkiye ve sosyal bilimler denildiğinde en çok gündeme gelen maddelerden biri. Özellikle yabancı dilde eğitim veren üniversitelerin ve yayınlarının (Türkçe ya da İngilizce) Türkiye’de sosyal bilimler arasındaki sıralamayı ne ölçüde belirlediği kendi aramızdaki önemli tartışma noktalarından da biri. Ama uzlaştığımız nokta, Türkçe eğitimin Mülkiye’in sosyal bilimlerdeki sürekliliğinin en önemli göstergelerinden biri olması ve vazgeçilmezliği.

Bu konunun bir devamı olarak ortaya çıkan konulardan biri de SBF yayınları: Hepimiz biliyoruz ki, hocalarımız ve özellikle SBF yayınları Türkiye’de sosyal bilimlerin gelişmesinde her zaman merkezî bir role sahip oldu. Ama bugün, Mülkiye hocalarının bu rolü hâlâ devam etse de, SBF yayınları için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Tabii bu durumun arkasında da maddi yetersizliklerin yattığı açık.

Ancak içinde bulunduğumuz dönemde SBF yayınlarının canlandırılmasının Mülkiye'nin sosyal bilimlerdeki yerini koruduğunu göstereceği ortak kanımız. Burada akla gelen ilk öneri de, belki öncelikle kendimizden bu konuda ödün vererek çeviriler yoluyla SBF yayınlarını artırmak ve aslında tüm hocalarımızdan katkı beklemek.

Tüm bu ortak konuların ve önerileri dile getirdikten sonra isterseniz sözü biraz da Ozan'a bırakayım.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Biz sizin bildiğiniz hocalardan değiliz. (Gülüşmeler)

Şu an kendi arasındaki iletişimi nasıl görüyorsunuz?

Ar. Gör. ELÇİN AKTOPRAK- Onu Ozan yanıtlasın.

Ar. Gör. OZAN ZENGİN- Aslında Korkut Hoca, konuşmam için çok güzel bir zemin hazırladı. İlk başta sosyal bilimlerdeki dönüşüme kısaca değinmek istiyorum. Çünkü; son 20-25 yılda dünyadaki ekonomik konjonktür değişti, ekonomik gereksinimler değişti ve bu ekonomik gereksinimler doğrultusunda dünya ekonomisi dönüştü. Buna bağlı olarak da sosyal bilimler içerisinde iktisat bilimi daha ön plana çıktı, daha belirleyici oldu. Bu etkinlik artımı dolayısıyla sosyal bilimlerin, iktisadi birtakım gereksinimleri karşılamaya yönelik araçsal niteliğinin arttığını düşünüyorum. Sosyal bilimlerde neredeyse son 25 yılda aslında tek bir tripleşme söz konusu. Bütün sosyal bilim dalları aynı amaç doğrultusunda faaliyet gösteriyorlar; sosyal bilimciler aynı amaç doğrultusunda fikirler üretiyor, yazıyor, birtakım şeyleri ortaya çıkartıyorlar. Ama dünya ekonomisindeki dönüşüm, sosyal bilim aracını özellikle parçalayarak ve Korkut hocanın da dediği gibi uzmanlık alanları arasındaki farkı çoğaltarak kullanmak istiyor. Başka türlü ifade edersek, bir yandan amaç olarak tek tripleşme ağırlık kazanırken kullanılan araç, parçalı hale getirilerek bu amaca ulaşmak isteniyor. Tabii Türkiye de ve Mülkiyemiz de bundan etkileniyor. 80 sonrası bölüm sayımızın 6'ya çıkması ve son zamanlarda bölümlerin kendilerine ait çalışma alanlarının, kullandıkları terimlerin farklılaşmaya başlaması, alanlar arasındaki farklılığın artması, akademisyenlerin salt kendi uzmanlık alanlarına yönelmesi, sürekli kendi uzmanlık alanına ait dili kullanması gibi nedenlerle farklı bölümlerdeki öğrenciler ve akademik personel kendi aralarında anlaşamaz olmuşlardır. Mülkiye, bu sürece, hocalarımızın da söylediği gibi direnmeye çalışıyor ve köklü bir kolektif bilinci belli bir ölçüde korumaya çalışıyor ama kaçınılmaz olarak dünyadaki değişimlerin Türkiye'ye yansması Mülkiye'yi de etkiliyor.

Biraz da Mülkiye'deki birtakım sorunlara değinmek istiyorum. Hocalarımızın yetişme sürecindeki Mülkiye'deki o iletişim, alışveriş, dayanışma, kolektiflik

günümüzün Mülkiye'sinde maalesef yok. Birçok asistan arkadaşla bilimsel anlamda da insani anlamda da konuşma imkânı bulamıyoruz; birtakım şeyleri paylaşmıyoruz. Akademisyenlerinin toplumla arasında da kopukluk söz konusu. Bu kopukluk da çoğu bilim adamının artık bilimin toplumsal niteliğini gözardı etmesi ve bilimsel çalışma alanını, bireysel kariyer ya da kendini ifade edebileceği bir alan olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. Buna tabii yabancı dille çalışma, yüzünü ağırlıklı olarak uluslararası alana çevirme anlayışı ve kapalı uzmanlık dillerinin yoğun kullanımı eklenince kopukluk daha da artıyor. Türkiye'nin geçirdiği dönüşümün uzantısı olarak fakültemiz içinde yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen bizler, Mülkiye'nin önemli özelliklerinden birinin kolektiflik olduğu bilinciyle, kendi aramızda mümkün olduğunca ortak amaçlar doğrultusunda, hep birlikte hareket etmeye çalışıyoruz. Farklı kanallarla sürekli olarak iletişim kurmaya çalışıyoruz. Kendi aramızdaki birlikteliği toplumsal alana da taşımak için uğraş veriyoruz. Toplumun çıkarını gözeterek toplum için bilim yapmaya çalışıyoruz.

Ar. Gör. ELÇİN AKTOPRAK- Belki burada 50. madde ve yükselme ilkelerini yeniden eklememiz gerekiyor. Çünkü Ozan'ın belirttiği gibi, pazar ekonomisindeki rekabet ortamının aynı mantıkla bilime yansması, insanları sadece bilim yapmak için paylaşmaktan vazgeçirerek, ne yaparak 33. maddeye geçirim, kimi nasıl atlatabilirim veya şunu kimden saklayarak kaç puan alabilirim, nasıl daha çabuk yükselirim kaygılarına sahip kılıyor. Bu rekabet de iletişim kopukluğunu körüklüyor.

Ar. Gör. OZAN ZENGİN- Tabii, aslında Yüksek Öğretim Kanunu'nun 50/d maddesi bu iletişim kopukluğunu körüklemektedir. Genç akademisyenleri, doktora sonuna kadar burslu öğrenci olarak kabul eden, her yıl atanması yenilenme koşulu üzerinden istihdam eden -yeni personel kanunu tasarısında sözleşmeli hale getirilmesi düşünülen- ve kadro güvencesi açısından yurt dışında doktora yapmaya zorlayan bu sistem, genç akademisyenleri bireyselliğe itmekte; herkes kendi başının çaresine baksın anlayışını hakim kılmaktadır. "Her koyun kendi bacağından asılır" felsefesinin yaygınlık kazandığı günümüzde insanlar, "ben tezimi yazarım, yabancı-yerli yayınlarımı yaparım, puanımı toplarım ve gerisi de beni ilgilendirmez" demeye başlamışlardır. Ayrıca mevcut sistem biz genç akademisyenleri geleceğin bilim insanları, öğretim üyeleri olarak görmemekte bizleri geçici insan kaynağı olarak görmektedir. Bu anlayış üniversitelerin ve fakültelerin temellerine dinamit koymaktadır. En büyük darbeyi de bizim gibi köklü fakülteler almaktadır. 50/d uygulamasıyla Mülkiye'deki hocalarla asistanlar arasındaki usta-çırak ilişkisi, kürsü geleneği baltalanmaya çalışılmaktadır. Bu sistem karşısında hocalarımız ve biz genç akademisyenler ne yapacağımızı bilemez hale geldik. Özellikle genç akademisyenler olarak geleceğimiz konusunda çok kaygılıyız. Bu açıklamalarımızdan bizlerin tembellik istediği, içten beslemeyi savunduğu anlamı çıkmamasın. Elbette ki akademik

dünyada değerlendirme kriterleri olmadan bir yerlere varılamayacağının farkındayız. Ama günün politik değerlerini yansıtan, pragmatik, güvencesiz, desteksiz bir akademik bir dünya da istemiyoruz. Birçok konu da olduğu gibi Mülkiye bu konuda da haklı bir direnç göstermektedir. Fakat bu direnci tüm fakülte akademik personelinde görmek de pek mümkün değildir. Umarım asistanların durumlarına ilişkin bu konuda daha fazla direnç gösterebilir ve sistemi değiştirebiliriz.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Ben de Sina hocaya söz vermeden önce fırsat buldukça her yerde anlattığım bir anekdotu aktarmak ve bu yolla bunun dergiye de girmesini sağlamak istiyorum, çünkü Mülkiye’de asistan hoca ilişkisi bir biçimde böyle şekillenmektedir, şekillenmelidir, diye düşünüyorum.

İlk asistan olduğumda bölüm başkanı olarak, biraz da sıkılarak, Sina hocanın huzuruna çıkmıştım; “nasıl yapacağız, ne yapacağız, mesai saatleri nedir, bizim görevlerimiz nedir” vesaire şeklinde bir şeyler sormuştum. Sina hoca da bana “Oğlum, asistan denilen adam entelektüel adamdır, entelektüel adam muamelesini de hak eder. Sen sabaha kadar arkadaşlarınla oturursun, sohbet edersin, içki içersin, ertesi günü okula gelemeyebilirsin” dedi.

Hocam, yıllarca Kamu Yönetimi Bölüm Başkanlığı yapmış birisi olarak, Akademik camiada bir akademisyenin akademik yaşam ortamı nasıl olmalı, akademik iletişim kanalları nasıl kurulmalı; akademik veya sıradan sohbet ile yazmak, çizmek arasında sizce nasıl bir bağlantı vardır?

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Aslında arkadaşlar çok zengin konulara değindiler, ama burada somut bir soru var tabii. Siyasal Bilgilerde eskiye göre bir iletişim azalmasının olduğu doğrudur ve bunun en somut örneği de Meray Odasıdır. Biz asistanken Meray Odasına giderdik, orada Seha Meray’la, başka hocalarla birlikte konuşurduk. Herkes gelmezdi oraya tabii. Çünkü oraya gelmek için belli bir mizah anlayışı, bir şaka anlayışı gerekiyordu. Gerçekten o odanın ruhu Seha Meray’dı.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Hocam, o odayı da kısaca anlatmanızı rica edeceğim. Çünkü Mülkiye’li olmayanlar da bu söyleşiyi okuyacaklardır.

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Evet, Seha Meray Odası, yemekten sonra kahve içmek için gidilen yerdi. Orada bir süre birlikte olunur ve ben asistanken oranın ruhu Seha Meray’dı. Son derece şakacı, son derece mizahi bir yaklaşımı olan bir hocamızdı. Şaka kaldırmayanlar, mizahtan anlamayanlar pek gelmeye cesaret edemezlerdi. Onun dışında, böyle bir ortamı kaldırabileceğini düşünen herkes, her yaştaki bütün öğretim elemanları oraya gelirlerdi.

12 Eylülden sonra çok kötü bir şey oldu, Meray Odası çöktü bir anlamda. Çünkü orası YÖK'e yakın olan kıdemli hocaların odası oldu. (Gülüşmeler) Dolayısıyla YÖK'e karşı olanlar gitmez oldular, gençler hiç uğramaz oldular ve ne yazık ki, bu bir çeşit gelenekselleşti. Şimdilerde kıdemli hocalar, emeklilik vesaire gibi süreçler sonucunda YÖK'çüler azaldı, YÖK'çü olmayan kıdemli hocalar da geliyor. Ama gençler hâlâ gelmiyorlar ve bu bana acı veriyor, doğrusu beni üzüyor. Gençler gidiyorlar Recep'in ocağının önünde ayakta dikiliyorlar. Yani ben eza duyuyorum o ayakta dikilerek kahve içmelerinden. Çünkü kahve dediğiniz bir keyif işidir ve bunun oturarak yapılması lazımdır. Onun için o gençleri Meray Odasına doğru giderken ayakta gördüğüm zaman, eza duyuyorum ve gençlerin Meray Odasına "devrimci" bir hareketle gelmelerini diliyorum.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Bayan hocaları da buna katmak lazım, mesela bayanlar hiç gelmiyorlar. Gerçi Yüksel Koç Yalkın geliyordu, ama bayanlar genelde gelmiyorlar.

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Gençleri, bu kötü geleneğe son verip Meray Odasına gelmeye çağırıyorum. Bu bir devrimci hareket olacaktır. Bu Mülkiye'yi eski Mülkiye yapacak öğelerden, çok önemlilerinden biri olacaktır diye düşünüyorum. Biz eskiden komşumuz Hukuk Fakültesini ayıplardık, öğretim üyeleri ve asistanlar için ayrı kahve odaları var diye.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Jakoben geleneğimizde bir canlanma mı olacaktır hocam?

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Devrim dedik, tabii.

Ele alacak o kadar çok konu var ki, mesela İktisadın hali pürmelali söz konusu. Bir tarihte Uğur Korum'la konuşuyordum, bana "iktisatta matematikle, formüllerle, omegalar, epsilonlarla, ifade edilemeyecek hiçbir şey yoktur" demişti. Bu bana şunu hatırlattı: Richard Strauss adlı ünlü besteci "Ben, müzikle som gümüş bir kaşıkla kaplama gümüş bir kaşığı ayırt ederek anlatabilirim" diyor. Müzik gibi son derece soyut bir aleti o derecede somutlaştırabileceğini düşünüyor. Tabii ben Uğur Korum gibi düşünmüyorum ve kusura bakmasın iktisatçılar, bunun bir çeşit -tırnak içinde- "sapıklık" olduğunu düşünüyorum. Yani iktisadı sosyal bilimlerden koparmak için yapılmış bir iş olarak görüyorum. Hatta komplo teorilerinden gidersek kapitalist dünyanın, kapitalizmin bir komplosu olarak görülebilir. İktisatçılar toplumla uğraşmasınlar, o rakamlar ve sembollerle uğraşsınlar diye istemiş olabilirler. Tabii bu bir ölçüde sosyolojinin de başına geldi. Toplum yapısı, sınıflar, sınıf çelişkileri, sömürü, sınıf mücadelesi falan gibi konularla uğraşacak yerde, onu şu dış macununu

en fazla kim kullanır gibi anket yöntemlerine, sanki bir çeşit pazarlama tekniklerinin öğrenildiği bir alana yöneltmek isteyenler oldu. Bunu da o komplo teorisine oturtabiliriz; bu da kapitalizmin bir komplosu sayılabilir.

Komplo teorilerini daha başka alanlara da getirebiliriz. Siyaset bilimine de komplo bulaştı. Çünkü küreselleşme ve postmodernizm dalgası dolayısıyla sosyal bilimlerde, postmodernizm çerçevesi içinde son derece soyut şeyler üretilmeye başlandı. Eşim Jacques Derrida uzmanı ve ben, ne yazık ki Derrida'yı pek anlamıyorum. Eşim Jacques Derrida'nın son derece insancıl, hümanist, Marksizme açık kapı bırakan, hatta ona sempatiyle yaklaşan bir filozof olduğunu söylüyor. Herhalde öyledir, çünkü o biliyor. Fakat yine aynı Jacques Derrida, bir sözcüğü farklı şekilde yazarak felsefe yaptığını ileri sürüyor. "Difference" sözcüğü Fransızca'da (e) ile yazılır, bunu (a) ile yazarak (differance), felsefe yaptığını savunuyor. Tabii bu esoterizme, yani kara kaplı kitap, anlaşılmaz bilime doğru bir kaymadır. Buna da dikkat etmek lazım. Derrida tek başına değil, postmodernistlerin birçoğu böyle. Bir kuş dili icat edip kitlelerden ve gerçek toplumsal sorunlardan kopmak yoluna gidiyorlar.

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Sina Akşin arkadaşım Ahmet'in sorusuna yanıt vermedi, ama vereceğini tahmin ediyorum. Bizim hem Mülkiye geleneği, hem de genel bilim geleneği 09.00-17.00 mesaisi öngörmez. Mülkiye'de benim bildiğim, yani 1960'lı yıllardan emekli olduğum tarihe kadar bir ara, bir kere 09.00-17.00 mesaisini takibe kalkıştı bir kişi, 12 Eylül rejiminde sizin Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı olan bir kişi, 09.00-17.00 mesaisini uygulamaya kalkıştı. Mülkiye'de tutmaz, genel olarak bilimde de tutmaz. Çünkü sabahın 03.00'lerine kadar çalışan bir adam ertesi sabah elbette 09.00'da işine dönmez. Ama ayrı bir şey vardır, yani bu farklı bir konu. Mülkiye geleneğinin biraz zayıf bir tarafını da vurgulamadan etmeyelim.

Öğrencilerle teke tek ilişkilerimiz tesadüfidir ve azdır. Büyük sınıf, Fransız usulü ders verme, geleneğin geçmişinden gelen bir iz taşımıştır. O yüzden mesela ODTÜ'ye göre çok daha zayıftır bizim öğrenciyle teke tek ilişkilerimiz. Son zamanlarda arttı, öğrenciler biraz yırtıklaştılar diyelim. Daha doğrusu devam etmeyen hoca hiç etmiyor, o ayrı bir mesele. Benim demin söylediğim, bilimin, üretiminin zorunlu koşuludur. Fakat şunu da unutmamalım: Hocalar piyasaya teslim olarak dışarıda da bir yığın iş yapıyorlar filan... Gençler de kalıyor, o öğrencilerle görüşüyor, ama o bir zayıf tarafıdır, bunu söyleyeyim, yani bu böyledir. Tanıdığım birisi, bir özel üniversitede yeni atanan dekanın 09.00-17.00 mesaisini uygulamaya kalktığını ve o yüzden böyle ilişkilerin filan gerginleştiği, bazı insanların ayrılmaya kalktığını filan söyledi. Böyleydi, Mülkiyenin eskisi böyle, enformeldi. Bakınız. 1960'lı yılların başı, ta Osmanlı geleneğinden gelen bir kurum.

60'ın başında 60 yaşındaki hocayla 25 yaşındaki asistan arasındaki ilişki, - yanıyorsam, Alpaslan beni düzeltsin- bazı kişisel problemler dışında, yani kimi hoca, yanından asistanı geçince, bir saygılı selam ister, o ayrı mesele; fakat hiçbir zaman tahakküm ve şey haline dönüşmedi. Buradan bir başka noktaya geleceğim: tahakküm ve ezme şekline dönüşmedi, dönüştüğü hallerde de muhakkak tepkisi oldu, oradan kalktı o.

Buradan şuraya geleceğim: Mülkiyenin ve aslında eski üniversite geleneğinin çok önemli bir ögesi, bu 50 nci madde uygulamasıyla tahrip ediliyor. Bu geleneğin genel, dünya çapında üniversitelerin vazgeçilmez bir unsuru olması gerektiğini savunmuyorum. Ancak ekol oluşturma, -okul dersem, tam anlamı çıkmayabilir, onun için ekol diyorum- bir gelenek oluşturmaya, kurumun içinde yetişen insanın kurumda hocalarıyla beraber devam etmesi, zaman içinde hocalarını geçmesi, hocanın da bunu sevinçle karşılaması ve böylece bir geleneğin oluşması, bu çok önemli bir şeydir. Mülkiyede bu vardır, Alman sistemidir esas olarak; Anglosakson, özellikle Amerikan sistemiyle bağdaşmaz. 50 nci madde, bunu tahrip etmek için - burada neredeyse, hemen hemen komplo teorisine yatkınım- konulmuş bir uygulamadır.

O uygulama iki şeyi birden kötüleştiriyor: Bir kere kurumla ilişkisi gevşek ve geçici oluyor, hatta öyle olması isteniyor, "doktoranı al, çek git, Türkiye'ye piyasasına gir" deniliyor. Amerika'da bunun bir anlamı var, çok büyük bir piyasa, pazarı var, amele pazarı gibi şeyi var. Mesela iktisatçılar için American Economic Association'ın yıllık toplantıları, gerçek bir amele pazarıdır, yani iktisatçı pazarıdır. Örgütlenmiştir de, giden arkadaşlar anlatıyor, yani aşağı yukarı bir pazar gibi örgütlenmiştir de, görüşmeler ne zaman, nasıl yapılacak, ilanlar vesaire... Öyle bir piyasa da bir anlamda işlevseldir, Türkiye'de hiçbir işlevi yoktur, bugünkü koşullarda yetişen insanı özel üniversitelere ucuz işçi olarak pompalama aracı dışında hiçbir işlevi olmaz. Ama en kötü tarafı şudur: Geçici olduğu için, bir kere diplomasını alıncaya kadar, yani akademik unvanını alıncaya kadar hocanın tek yönlü merhameti içindedir âdeti. Yani hoca, geçici insanı istediği gibi maniple de edebilir, her şeyi de yapabilir. Biraz ahlaki zafiyeti varsa, gider evinin badanasını bile yaptırır, vergisini yatırtır, bilmem ne yaptırır. Bunu yapan insanların da olduğunu tahmin ediyorum.

İkincisi, genç akademisyenin de kalma ve şey niyeti zayıflamıştır, köprüyü geçene kadar mantığı hâkim olur. Bu da son derecede sağlıksız bir şeydir. Yani Mülkiyenin o eski geleneğinin, isimleri de söyleyeyim; Seha Meray, Bahri Savcı, Sadun Eren, daha sonra Tuncer Bulutay ve Reşat Aktan, bunlar aşağı yukarı kendi etraflarında ekoller oluşturmuş insanlardır. Bizim kendi kuşağımızı söylemiyorum, biz becerdik veya becermedik, o ayrı mesele. Onlar sayesinde Mülkiye, o geçmiş döneminin...

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Yavuz Abadan....

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Yavuz Abadan belki, ama o iki taraflıydı, yani hem Hukuk, hem Mülkiyede. Nermin Abadan'ı unutmamalım, bunlar hep böyle şey isimlerdir. Hemen şunu söyleyeyim: Bazı özellikleriyle Aziz Köklü. Bunların bazıları, Türk toplumbilimine önemli ürün vermemiş olabilirler; fakat bir ekol oluşmasına, yani kendi çevrelerinde gençlerin yetişmesine, kendilerini geçmesine, dostane ilişkiler, usta-çırak ilişkilerinin yerleşmesine hep katkı yapmışlardır, böyledir. Karikatürize edilen, -tabii Cahit Talas'ı unutmamalım, C'ahit Talas'ı da araya ekleyelim- çanta taşıyan asistan karikatürü bizim Mülkiyede geçerli olmamıştır. Sina bilir, belki İstanbul Üniversitesinde daha çok geçerli, yani garip bir şekilde bizde olmamıştır. Niye olmamıştır; belki de sözünü ettiğim o 5-6 insanın çok uyar ve demokratik, belki de tesadüfî karakter sahibi olmalarından.

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Fehmi Yavuz...

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Evet, Fehmi Yavuz, yani bunları şey etmeyelim.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Sözünü ettiğiniz komplo teorisi, yani ekolleri ortadan kaldırma projesi; asistanların 50'nci maddenin (yani doktorası biten asistanı kapının önüne koyarak ekol yaratma olanağının önünün tıkanması) yanında, bir de yabancı yayın cenderesine sokulması; Türk akademisyenini yabancı ekollerin uzantısı konumuna itme çabası?...

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Elbette. Yabancı yayın ne demektir? Yabancı yayını hocası artık denetleyemez, yani belki yardım eder veya etmez, o ayrı mesele. Yabancı yayını, yollayacağı derginin hakemleri denetleyecektir. Dolayısıyla yazdığı yazının içeriğini hocasına vermesinin ihtiyacı bile yoktur.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Uluslararası piyasalara eklememesi...

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- O ayrı bir şeydir, o ayrı bir şekilde oraya yönelecektir.

Ben öbür noktaya geleyim: Yükselme kriterlerinin esas sahibi Alpaslan, yani peşinen onu da provoke etmiş olayım. Arkadaşımız, şeyi söyledi; "genç meslektaşlar arasındaki ilişkilerin bireyselleşmesi, işbirliğinden çok rekabete dönüşmesi." Doğru, ama bunun Mülkiyeye ve üniversiteyle sınırlı bir olay olmadığını da söyleyeyim, bu bir toplumsal olaydır. Bundan 25 yıl önce yoksul mahallelerde yaşayan bir insanın

komşusu, onun yoldaşydı; sendikalıysa sendikada, farklı işkollarında ise, kendi iş hayatlarının, yani çalışan emekçi insanlar olarak ortak kaderlerinin ne olup olmadığını tartışan insanlardı. Bugün onun düşmanı, rakibi; komşusu kendisinin rakibi. Başarısızlık da başkasını geçememenin, yani ezememenin cezası, kabahati. Onun için o toplumsal bir olaydır, bize de yansımıştır. Şeyle çözülecek bir imkân veriyor mu bize, bilemiyorum, ama aydın insan, özellikle ideolojik ve politik bakımdan angaje ise, kendi küçük ortamında bunun mücadelesini yapmak zorundadır. Yani gördüğü her bencil bireyci, içedönük davranış tarzını kaldırmak, ortadan kaldırmak, eleştirmek, onu aşmak, farklı örneklerle başka bir bilim, üretim tarzının da mümkün olacağını göstermek zorundadır. Yani o gençlere orada görev düşüyor sanıyorum.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Son soruya da bir yanıt verin, isterseniz. Son soru da şu: İletişim kurmak, Türk ve Mülkiye akademik hayatında iletişimi yeniden tesis etmek ve bu yolları açabilmek için neler yapmak lazım?

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Mülkiyeye biraz daha somut gelip iki-üç cümle söyleyeyim: Mülkiye, bazı özellikleriyle, yani bu Alpaslan'ların girdiği zaman şubeler 3'te mi, 4'te mi ayrılırdı? 4'te ayrılırdı, yani uzmanlık 4 üncü sınıfta olurdu. Sonra 3'e indi, fiilen 2'ye indi, ama üniversiteye girişte ilk sınıfa girdi. Bu bir kısmı zorunlu, bir kısmı yararsız.

Şöyle bir şey var: İktisatta, Maliyede, belki başka bakımdan Kamu Yönetiminde de bizim mezunlarımız meslek sınavlarına hazırlanırlar ve onun için bilimin genel öğretilerinin yanı sıra, öteden beri Türkiye toplumunun kurumsal yapılarını da öğrenmek zorundaydılar. Onun için Mülkiyede mesela idari şube çok büyük önem taşır; teorik olarak kamu yönetiminin saf teorisiyle veyahut siyaset biliminin soyut teorileriyle değil, kurumlarla ilgilendiği için. Bizim İktisatta bu boşluğu bir miktar Maliye Bölümü doldurmaya başlamıştı, yani İktisat giderek kendini dünyadaki eğilime teslim ederek soyutlaşıp matematikselleştikçe, -ki orada da o işi daha iyi yapanlar var, asılları var onun, Bilkent ve Boğaziçi var mesela, o işin aslı; kopyası hiçbir zaman aslı gibi olamaz- kendi karşılaştırmalı üstünlüğünü unutup soyutlaştıkça, Maliye Bölümü bir miktar o boşluğu doldurmaya başladı.

Çalışma Ekonomisi Bölümü için de, bölümün ilginç ve çok hoş bir tarafı vardır: Tahrip edilmek isteyen bölümler, tasfiye edilmek isteyen bölümlerden biridir o, interdisipliner olmak zorundadır. Yani bünyesinde o bölüm kadar çeşitli alandan insanları toplayan ve dolayısıyla mecburen interdisipliner iletişimi bölüm içinde kurmak zorunda kalan başka bir bölüm yok. Bu bölümü kaldırırırsanız, âdeta Mülkiyenin bu eski geleneğinin şeyini kendi içinde yaşatan bir organizmayı da yok etmiş olursunuz. Maliye Bölümününün zayıf tarafları çok, insan gücü bakımından; fakat kurumsal iktisadi

bünyesinde yaşatmak zorunda olan bir bölüm. O bölümü kapatıp atın, “Türkiye’de mi okutuluyor bu iktisat, başka yerde mi” diye birkaç ders dışında kimsenin farkında olmayacağını göreceksiniz. Onun için Mülkiyenin geleneğinden gelen bu çokdisiplinli yapı zaman içinde yıkılmaya çalışılıyor ve bir hayli de o yolda mesafe aldı. İlginç bir şekilde şimdiki Dekanın buna da yol açmayacak özellikler taşıdığını düşünmek istiyorum, ama çevreden gelen rüzgarlara ne kadar uyar, bilmiyorum.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- (Oturumdan ayrılmaya hazırlanan Prof. Boratav’a hitaben) Vaktin varsa biraz bekle, özellikle senin ne düşündüğünü merak ettiğim bazı şeyler söyleyeceğim.

Önce başka bir şeyi kısaca söyleyeyim: Ben Mülkiyenin Türk toplumuyla, içinde yer aldığı toplumla etkileşimini anlatırken birkaç örnek verdim. Bu örnekler tek örnekler değil, aklıma gelen ilk örneklerdir; oysa, başka örnekler de var. Mesela başka örnekler dediğim vakit şunu belirtmeliyim: Son dönemlerde Kemalizmi tarihe gömmek, onun yerine ılımlı İslam’ı bina etmek doğrultusundaki veyahut en son örneğini Cohn Bendit’de gördüğümüz gibi, Avrupa Birliğine girmek için Kemalizm’i terk etmek gerektiği yönündeki eğilimlerin etkili yanıtları da, yine Mülkiyeden kaynaklanmıştır. Burada Ahmet Taner Kışlalı’yı hemen hatırlamak lazım, ayrıca, Sina Akşin’i burada yerine koymak lazım. Bunlar da Türk toplumuna damgasını vurmuş olan bilimsel çalışmalardır, çabalardır.

Türk toplumunda, içinde yaşadığımız toplumda gelir dağılımı, planlama gibi kavramların benimsenmesinde, bu konuda önemli bir konsensüsün doğmasında da keza işte hemen karşımızda bulunan Korkut Boratav gibi veya Mümtaz Soysal gibi isimlerin önemli rol oynadığını söyleyebiliriz. Bunlar hep Mülkiye kaynaklı unsurlardır.

Önceki konuşmamda söyleyemediğim bazı eksiklikleri burada tamamladıktan sonra, esas başka bir konuya girmek istiyorum:

Bu panel çerçevesinde, buraya kadarki konuşmalar içinde, sosyal bilimlerde iletişim kopukluğu, diyalogsuzluk vesaire gibi adlar altında nitelendirdiğimiz olguyu, yozlaşma, kısırlaşma olarak da nitelendirmek de mümkün. Bunun çok çeşitli nedenleri var ve çok değişik boyutları var. Her şeyden önce, bana öyle geliyor ki evrensel düzeyde çok genel bir gerileme yaşanmaktadır. Bütün bu dile getirilen hususların, 50 nci maddenin vesairenin, hepsinin ayrı önemi var kuşkusuz. Ama özellikle bilmemiz gerekir ki sosyal bilimlerde evrensel bir gerileme süreci yaşanmaktadır. Çağımız, bir pazarlama çağı, evrensel pazarlama çağı, bilim de pazarlanıyor ve sosyal bilimler özellikle pazarlanıyor. Bu, tekelleşme sürecinin, kapitalizmin kurallarının her şeye egemen olmasının sonucu olarak ortaya çıkan bir durumdur.

Her şey paraya sıkı sıkı bağlı oluyor; her şey paraya sıkı sıkı bağlı olunca, o zaman zannediyorum şöyle bir durumla karşı karşıya geliyoruz: Dünya çapında en son örneklerini 19 uncu yüzyılda gördüğümüz düşünürler, sosyal bilimciler boyutunda insanlar artık ortaya çıkmaz olmuştur. 19 uncu Yüzyılın düşünürleri derken, sadece Marks'ı düşünmüyorum, başka bir yığın isim var. Bugün Amerika'da onlarla boy ölçüşecek düzeyde isimlerin çıkması beklenebilir mi! Bugünkülerin sonsuz olanakları var, emirlerinde sekreterler var, devasa kütüphanelerden yararlanma olanakları var, bilgisayarları var, internet'leri var, her şeyleri var, ama bir Marks hâlâ aşılamıyor. Bugünküleri Marks'la veya geçmişin başka bazı düşünürleriyle, bir Riccardo'yla, bir Adam Smith'le yan yana koyduğumuzda, çok cüce kalıyorlar.

Çağımızda bu evrensel pazarlama olgusunun yansıması olarak bizde "televoleci iktisatçılar" diye bilinen türde iktisatçıların egemen olduğu bir sosyal bilim dünyası ortaya çıkmıştır. Tabii Korkut bunu söylerken, belki Sweezy'i falan düşünecek, ama ben onların da asırlar sonrasına kalabilecek boyutta olduklarını düşünemiyorum; onları, ancak, geçmişin, 19 uncu Yüzyılın rüzgârının cılız nefesleri olarak, cılız kalıntıları olarak düşünmek lazım. Çağımız, televoleci iktisatçılar dönemi. Mesela bir Milton Friedman, en büyük iktisatçı sayılanlardan birisidir, Nobel ödülü bile almıştır; o da gerçek bir televoleci iktisatçıdır. Gerçekten de onun en meşhur ve başlıca kitabı (Free to Choose), televizyon söyleşilerinden derlenerek oluşturulmuş bir kitaptır. Yani bir Adam Smith'in, bir Riccardo'nun yapıtlarıyla yan yana koyduğumuz vakit, çok komik kalır. Türkiye'ye geldiğimizde bu durumun bilinen başka yansımalarını görüyoruz.

Bu evrensel pazarlama olgusu, değişik biçimlerde somutlaşıyor. Mesela bilimsel gelişmenin, bilimsel yükselmenin, akademik yükselmenin uluslararası yayın kriterine bağlanması da bana Türkiye'deki bilim hayatını veya bizim gibi ülkelerdeki bilim hayatını bu sürece eklemleme çabasının bir ürünü olarak gözüküyor. Bunu şuna benzetiyorum; Diyarbakır'ın Ankara'yı devreden çıkarıp, IMF'ye, Dünya Bankasına monte edilmesi veya gözünü oraya dikmesine paralel bir süreç olarak; genç bilim adamı da hocasıyla veyahut Türkiye'deki bilim dünyasıyla alakasını kesip uluslararası yayın hayatıyla eklemleme çabası içine giriyor. Oysa o eklemlediği yer, pek de onu yüceltecek bir yer değil, ama bizler, değerlendirme durumunda olan hocalar olarak, böyle bir sürece razı olmakla, kendi kendimizi gençler konusunda değerlendirme yapmaktan aciz olduğumuz gibi bir konuma düşürmüş oluyoruz ister istemez. Gençler de hocalarını bir tarafa bırakıp, bu uluslararası yayın organlarıyla etkileşimi, onlarla diyalogu kendileri açısından daha önemli görmeye başlıyorlar.

Her şeyin paraya bağlı olması, evrensel pazarlama süreci olarak

nitelendireceğimiz olgunun somuttaki tezahürleridir. Burada dile getirilen hususlar da bunun bir parçasıdır ve bu parasal baskı, Türkiye’de kendisini daha çok işsizlik olgusu biçiminde gösteriyor. Kuşkusuz, bizim dönemimizde de asistanlar, genç bilim adamları çok para almıyorlardı, ama iş olanakları bugünkü gibi sınırlı ve kısıtlı değildi, onun verdiği bir özgüven vardı; hem mezun olurken, hem de akademik yaşam içerisinde. Şimdiki genç arkadaşların kafasının üzerinde işsizlik, bir Demokles kılıcı gibi dolaştırılıyor. Bu pazarlama olgusu, bilimi yozlaştıran bir olgu.

Denilebilir ki, “bilgisayar konusunda veya tekniğin başka bazı alanlarında devasa gelişmeler var.” Bu inkâr edilemez. Ama unutmamak gerekir ki, teknik gelişme, tek boyutlu olarak insanlığın gelişmesi değildir. Yani teknik gelişebilir, bilgisayar gelişebilir, ama bu insanın gelişmesi olmayabilir. Neticede çevre kirliliği dünyayı mahvedecek boyutlara gelebilir, neticede uzay dahil yerküre, patlamaya hazır bir cephanelik haline dönüştürülebilir. Bütün bunlar, çok iyi yetişmiş beyinlerin çabalarının ürünü olarak ortaya çıkmış durumlardır. Bu teknik gelişme, insanlığın mahvına yönelik bir gelişmeye de, eğer tek boyutlu olarak tezahür etmişse, hız katabilir.

Matematik konusunda fazla konuşmayayım, ama bir şey söylemek istiyorum: Ben askerliğimi yaptığım zaman, Şereflikoçhisar’a sürgüne gönderilmiştim. Orada komutan bana çok iyi davrandı, erlere ders vermeme istedi. Ne ders vereceğim; düşündüm, yurttaşlık bilgesi dersi versem, zülfiyare dokunabilir; tarih anlatsam, “Atatürk’ü şöyle anlattın, böyle anlattın” gibi meseleler ortaya çıkabilir. En iyisi, aritmetik dersi... Yani toplama, çıkarma... İşin bir de bu yönü var, yani toplumsal gerçeklerden ve çelişkilerden uzak kalmanın yolu, biraz böyle benim aritmetik dersi vermeme benzeyen çabaların gerisine sığınmak şeklinde kendisini gösterebiliyor. Benim verdiğim aritmetik dersi yararlıydı, üstelik bunların yararı konusunda da aynı iddiayı taşımak tabii her zaman mümkün değil.

Benim söyleyeceklerim özetle bu.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Çok teşekkür ederim Hocam.

Sizin söylediğiniz şey çok ilgimi çekti. Şöyle ki, biz ilk asistanlığa girdiğimizde, bizim “VİZ profesörü” dediğimiz bir grup vardı. Bunlar hiçbir şey yazmadan profesör oldular, 80 ihtilali sonrası bir sürü profesörün işine son verildi ve ihtilal kendi profesörlerini VİZ profesörleri arasından üretti. Bu profesörlerin yazdıkları sadece, ayda bir Vergi İadesi Zarfıydı, biz onlara bu nedenle vergi iadesi zarfının kısaltması olan “VİZ profesörü” diyorduk. Şimdi bunların çoğu üniversiteleri yönetim kademelerinde önemli yerlerde bulunuyorlar.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Bir de bankamatik profesörleri var. Onlar kim, biliyor musunuz; sadece arada sırada bankamatiğe uğrayan...

Yani bugünkülerle Marks'ın, 19 uncu Yüzyıl düşünürlerinin karşılaştırılması meselesine katılıyorsunuz...

Prof. Dr. KORKUT BORATAV- Tabii canım, doğru. Diğer alanlara geçelim, onlar Marks'ın çırakları; diğer alanlarda, yani eleştiriler olmayan alanlarda hiç kimse yoksa, hiç büyük isim yok, kendi ekollerinde yok.

Ben şunu söyleyeceğim: Bu gençlere, buradaki yer alan 3 gence; 2 çok genç, biri orta yaşa yakın genç, bilimsel üretimlerini bizim hiçbir zaman, biz kendimizi geliştirirken söz konusu olmayan bir ara öğeyle iç içe gelmiş görüyorlar, emrivaki olarak. Onun adı proje, projeye üretiliyor bilim. Bakın, bunu biz bilmezdik, böyle bir iş yoktu bizde, bir proje etrafında bilim üretiliyor. Bu proje nereden kaynaklanıyor, onu da düşünmek lazım; arkasında ne var, ne gibi şeyler var ve bilim gündemini nasıl belirliyor, bu da bana göre ciddi ciddi düşünmemiz gereken bir şey. Bunun sosyolojisini veyahut kamu yönetimi bakımından veya başka bakımdan analizini birilerini yapacağını ümit etmek isterim. Bilim üretiminde bu finansman problemleri ve projelerin nasıl bir rol oynadığı, ben bunu söyleyeyim.

Prof. Dr. SİNAAKŞİN- Mülkiyenin, Siyasalın eski önemini taşıdığına ilişkin bazı yönlerine işaret etmek istiyorum. Bir kere arkadaşlar aşırı uzmanlaşmanın tehlikelerine işaret ettiler. Tabii bu şüphesiz var ve bölümlere birinci sınıftan girilmesi, bu yönde çalışan bir gelişme. Ama öte yandan, benim tecrübeyle gördüğüm bir şey daha var, o da Mülkiye mezunlarının hangi bölümden mezun olurlarsa olsunlar, her türlü işe girebildikleri. Mesela Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunlarının normal iş alanı Dışişleri Bakanlığı... Ama mesela bir sınıf mezunlarının 10 uncu mezuniyet yıldönümüne katılmışım, orada baktım, içlerinden bir tane kaymakam çıktı mesela; Uluslararası İlişkiler mezunu, ama kaymakam olmuş. Bir yığın bankacı çıkmış, halbuki bu beklenen bir şey değil. Uluslararası İlişkiler mezunlarından gazeteciler de vardı. Şu meşhur gazeteci var ya, Mithat Bereket o da o sınıftan. Mesela İktisat bölümü mezunu olup da kaymakam olanlar oluyor. Dolayısıyla Mülkiyelinin bu geniş açılımı her şeye rağmen devam ediyor. Bir buna işaret etmek istiyorum.

Bir de tabii Türkçe eğitim yapmamızın önemini belirtmek istiyorum. Türkçe ders veriyorsunuz, 5 yıl, 10 yıl, ondan bir süre sonra oturup bir ders kitabı yazıyorsunuz. Genellikle böyle oluyor. Bizim arkadaşlar, bir süre sonra oturup ders kitabı yazıyorlar. İngilizce eğitim yapan üniversitelerimizde böyle bir şey yok; çünkü İktisat Bölümünde Samuelson'ı, bilmem kimi okutuyor, psikolojiye yine böyle

Amerikan ismi olan bir adamı okutuyor. Ders kitabı yazma olanağı yok, fırsatı yok; çünkü o yabancı. Başkalarının İngilizce yazılmış ders kitaplarını öğretmekten ders kitabı yazmaya sıra gelmiyor. Tabii, ders kitabı deyince de bunu küçümsemek lazım. Ders kitapları genellikle öyle çok derin falan şeyler değildir, ama ders kitabı yazmak bir akademisyeni öğretmenlikten ayıran niteliklerden biri sayılmalıdır. Dolayısıyla, orada çalışan arkadaşlarımız duymasınlar, ama yabancı dille eğitim yapanlardan, biz biraz daha akademisyeniz... Yani biz, hepimiz, birer potansiyel ders kitabı yazarı olarak, bir ölçüde daha akademisyeniz.

Alpaslan arkadaşımızın bazı söylediklerine bir ekleme yapmak istiyorum: Seçim meselesine değindi. Arkadaşlar, seçim çok önemli bir şey, buna hiç kimse itiraz edemez, ama seçimi fetiş haline de getirmemek gerekir. Unutmayalım ki, demokrasi seçimle olabilir de, olmayabilir de. Demokrasi temelde eşitlik ve özgürlüktür, yani ne kadar çok eşitlik sağlarsa, ne kadar çok özgürlük sağlarsa, herhangi bir şey o derece de demokratiktir. Eğer seçim ilkesi herhangi bir kurumda veya bir ülkede eşitlik ve özgürlüğe hizmet etmiyorsa, o zaman o seçim demokratik değildir, Yani bir Hitler'i çıkaran seçim, Hitler'i iktidara getiren seçimdir, o seçimin neresi demokratiktir? Şeriatçı bir parti sandıktan çıkıyorsa, o seçimin neresi demokratik? Demokratikle hiçbir ilgisi yoktur. Ortaçağ demokratik olabilir mi arkadaşlar? Şeriat demek Ortaçağ demek. Dolayısıyla, burada salt seçime takılırsak çok yanılabiliriz. Önemli olan, demokratik olmak. Hele Türkiye capcanlı bir Ortaçağ hayatı yaşayan bir ülkedir. Düşünün ki, seçimleri hep Ortaçağ kazanıyor, biz hep kaybediyoruz. 1946 bizim kazandığımız son seçimdir. Devrimcilerin, Atatürkçülerin, ilericilerin, sol deyin, ne dersiniz deyin, solun kazandığı son seçim 1946 seçimidir ve o seçim de hilelidir, sopalı bir seçimdir, zorla kazanılmıştır. Sürekli kaybediyorsa demokrasi, sürekli kaybediyorsa sol, aynı seçim yöntemlerini sürdürmek bir çeşit mazoşizm olabilir, başka şeyler olabilir. Mesela, kalın kafalılık olabilir. Hep kaybettiğiniz bir usul de, hep iyilerin, hep ilericilerin, hep demokratların, hep eşitlik ve özgürlük taraftarlarının yenildiği seçimde ısrar etmek, bu psikolojik bir olay, mazoşizme girebilir, aptallığa girebilir, başka bir şeylere girebilir; ama bu sağlıklı bir şey değil. Onun için, ben çok rica ediyorum, bu seçim işini fetişleştirmeyelim. Her seferinde seçime bakacağız, bu seçim demokrasiye, eşitlik ve özgürlüğe hizmet ediyor mu, etmiyor mu? Etmiyorsa, o seçimden bir biçimde vazgeçmek başka bazı yolları denemek en doğrusudur.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Hocam, sizin bu konuyla ilgili ekleyeceğimiz bir şeyler var mı?

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Var. Mesela, seçimin bir fetiş haline getirilmemesi gerektiğini söyledi, buna yürekten katılıyorum. Benim bu manaya

gelecek, yani seçimi fetiş haline getirmek manasına gelecek bir tavrım olmadığını sanıyorum. Ancak şunu söylemeliyim: “Seçim olabilir de, olmayabilir de” dedi. Bunu şöyle değiştirirsek katılabiliriz: Yalnız seçimle olmaz, başka bazı şeylerin de birlikte olması gerekir. Seçim olmalıdır, ama demokrasinin vazgeçilmez kurum ve kuralları dediğimiz başka bazı şeylerle birlikte olmalıdır. Eğer bu noktaya gelirsek, anlaşabiliriz.

Bir şeyi daha söyleyeyim: “Hitler’i iktidara getiren seçimdir” düşüncesine katılmıyorum. Hitler’i iktidara getiren Alman kapitalizmidir. Eğer bunu görmezsek, perdenin önündeki görüntüyle, bir üst yapı kurumuyla her şeyi düzeltmek durumunda kalırız. Eğer Hitler gibilerin iktidara gelmesi istenmiyorsa, mücadele edilmesi gereken seçim değildir, Hitler gibilerini ortaya çıkaran güçlerdir ki, onlar da kapitalist güçlerdir.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Şimdiye kadar konuşmalardan şunlar çıktı: Bir kere Türkçe yazmalıyız, hem toplumla iletişim kurmak için, hem kendi aramızda iletişimi güçlendirmek için Türkçe yazmalıyız. Anadilimizde tartışabilmeliyiz, tartışmalıyız, artı Türkçe yazarak akademik zenginliği yükselmeliyiz.

Bunun yanı sıra, Korkut hocanın giderken söylediği, projecilik olugusu. Bunu da çok önemli görüyorum, çünkü proje denilen şey akademinin ruhunu öldüren bir şey. Dünya yüzünde sadece akademi “işlevsiz bilgi üretme lüksü”ne sahiptir. Akademisyen kendi “anamlı” veya “anlamsız” ilgilerinin peşinden koşar, neyin peşinden koşacağını da kendi merakına bağlı olarak kendisi belirler. Akademik özgürlük ve demokrasi ancak böyle bir etik ortamda yeşerebilir. Alaeddin Şenel’i düşünüyorum şimdi. Alaeddin hoca ile OSTİM’de sanayi toplayıcılığına çıkardık. Saatlerce sokak sokak dolaşıp OSTİM’de sokağa atılmış sanayi artıklarına bakar, bazen çok ilginç şeyler bulurduk; ya da bit pazarında dolaşırdık, saat alırdık, kalem alırdık... Şimdi bana göre Alaeddin hocanın bu çok saçma gibi görünen çabası aslında çok akademik bir çabadır ve hoca, kendisini akademik olarak böyle kurmaktadır. Üstelik Alaeddin Şenel gibi bir hocadan ders almak öğrencileri de zenginleştirir, öğrencilerin değişik olana tahammülünü artırır, öğrencilere değişik olanı sevmeyi öğretir. Alaeddin hocayı 6. Çerçeve projelerine bağlamaya çalışırsanız olmaz. Genç arkadaşları da bu projelere yönlendirirseniz bir daha Alaeddin Şenel yetiştiremezsiniz. Üstelik akademinin geleceği kurmak gibi bir işlevi vardır ve gelecek “hayal”siz kurulmaz. Bugün için işlevi yok gibi görünen, hiçbir işe yaramayacağı düşünülen, sadece akademisyenin merakına yönelik olarak üretilen bilgiler, günün birinde bir bakarsınız, çok etkili olmuş, dünyanın yeniden şekillenmesinin en önemli yapı taşları üretilmiş. Çağında hiçbir işe yaramayacağı düşünülen çalışmalar kimi zaman çok işe yaradığı düşünülen çalışmalardan daha önemlidir. Bu anlamda akademisyen projelerin peşinden koşarak değil, akademik merakının peşinde koşarak

bilgi üretir. Projecilik merakı öldüren, hayal kurmayı körelten bir şey... Bilimi, cari olana, o anda ne varsa ona bağlayan ve insanlığın geleceği kurmasını engelleyen bir şey projecilik; üniversite ve ütopya bağlantısını kopartan, akademisyenin hayal gücünü elinden alan bir şey.

İletişime yönelik yine Sina hocanın söylediği, Meray odası gibi iletişim kalelerinin genç akademisyenlere neredeyse fiilen yasaklanması. Sina hoca bir hedef gösterdi, “Meray odasını ele geçirin” dedi. Şimdi genç arkadaşlara söz vermek istiyorum. Bütün bunları düşünerek, Mülkiye’de genç arkadaşlar için nasıl bir Mülkiye, nasıl bir sosyal bilim; neler yapılmalı, neler olmalı, neler yapılabilir?

Ar. Gör. OZAN ZENGİN- Ben, nasıl bir sosyal bilimler, nasıl bir Mülkiye olmalı sorusuna cevap vermeden önce birtakım şeyler daha söylemek istiyorum. Benden sonra Elçin arkadaşım, arkadaşlarla yaptığımız toplantının sonuçlarını ve kendi görüşlerini, önerilerini aktaracaktır.

Dünyada ve Türkiye’de sosyal bilimler açısından bir tek tipleşme olduğunu belirtmiştim. Mülkiye, bence, şu ana buna direnen sosyal bilimlerdeki tek eğitim kurumudur. Sistemin eleştirisini, birçok şeyin eleştirisini doğru bildikleri uğrunda korkusuzca yapabilmektedir. Farklı birçok eleştiriye, düşünceye de büyük bir hoşgörü çerçevesinde bünyesinde barındırmayı da başarabilmektedir. Bu hoşgörü havası da Mülkiye’nin önemli özelliklerinden bir tanesidir.

Mülkiye’nin diğer bir önemli özelliği de ikili yapısından kaynaklanmaktadır. Mülkiye, hem işleyen sisteme, devlete adam yetiştirmekte, üretim yapmakta hem de mevcut sisteme çeşitli açılardan eleştiriler üretmektedir. Bir yandan sistemin önemli bir aktörü diğer yandan ise dışarıda kalmayı tercih eden önemli bir muhalif bir karakterdir. Mülkiye, genellikle -tek bir tip olarak- devletin üst kademelerine bürokrat, yönetici yetiştiren bir okul olarak anılmaktadır. Aslında Mülkiye, salt bu değildir.

Mülkiye, Abdülmecit döneminde Osmanlıya yönetici yetiştirmek için kurulan bir okul olsa da ve bu işlevini Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan sonra da devam ettirse de dünyayı, Türkiye’yi sorgulama, yorumlama, eleştirme gibi işlevlerini de süreç içerisinde kazanmıştır. Üst düzey yöneticiler haricinde birçok muhalif, radikal insanı da yetiştirmesini bilmiştir. Mülkiye sadece kamu sektörüne ve özel sektöre yönetici yetiştirme amacından, yolundan sapmıştır; Mülkiye’nin eleştirel damarı ortaya çıkmıştır. Bence çok da iyi olmuştur!

Mülkiye’nin kamu ve özel sektöre yönetici yetiştirmesi özelliği dışında sisteme, sosyo-ekonomik hayata, siyasal yapıya en sert en yoğun eleştirel getiren kurum

olma özelliği hep gözardı edilmektedir. Bu yanına çok fazla vurdu yapılmamaktadır. Bence, Mülkiye bu yanıyla da anılmalıdır.

Ayrıca, Mülkiye, sosyal bilimler anlamında en yetkin, en etkili bilim adamlarını yetiştirmesi açısından sosyal bilimlerin beşiğidir. Mülkiye yetiştirdiği yöneticilere ek olarak bünyesinden birçok önemli akademisyeni de çıkartmasını bilmiştir. Türk sosyal bilim dünyasına damgasına vurmuş birçok akademisyen bakıldığı zaman Mülkiye kökenlidir. Şu an farklı üniversitelerde hizmet veren birçok bilim insanı bir şekilde Mülkiye'yle zaman içerisinde temas içinde olmuştur; ya SBF'den mezun olmuştur ya burada lisansüstü yapmıştır ya da SBF'de öğretim üyeliği yapmıştır. Azımsanmayacak kadar sosyal bilim insanını yetiştiren bu kurum, Türkiye'nin sosyal bilim hayatına yön vermiştir. Maalesef sosyal bilimler açısından Mülkiye'nin çok önemli belki de en önemli kurum olduğu gerçeği de çok fazla vurgulanmıyor.

Mülkiye sadece bürokrat yetiştiren, sisteme adam yetiştiren bir okul değildir; Mülkiye'nin bilim yapan, eleştiri üreten önemli bir özelliği de vardır! Ve son zamanlarda Mülkiye'nin eleştirel yönünün yönetici yetiştirme yönünü dengelediğini de düşünüyorum. Mülkiye şu anda her yönüyle eleştirel seslerin yükseldiği en büyük kurumdur ve Mülkiye bir 'ekol'sa bu ekol olması niteliği biraz da bu eleştirel yönünden kaynaklanmaktadır.

Günümüzde Mülkiye bazı olumsuz eleştirilere maruz kalıyor. 'Mülkiye'nin devri kapanmıştır! Neden kapamıştır? Çünkü; Mülkiye bürokrat yetiştiren bir okuldur. Oysa çağımız özel sektör dönemidir; özel sektör yöneticilerine ihtiyaç duymaktadır. İkincisi, Mülkiye devletçi ekonomiyi, sosyal devleti, kamusal çıkarı savunmaktaydı ama devir devletçi ekonomiyi de sosyal devleti de tarihin derinliklerine gömmüştür. Öyleyse, Mülkiye çağ dışı kalmıştır, günü takip edememektedir' denmektedir.

Bu eleştiriler haksızdır. Mülkiye sonuna kadar gündemi takip eden bir okuldur; dünya ve Türkiye gündemini son derece iyi tahlil etmektedir. Ama geneli itibarıyla dünya sistemini eleştirerek, onu sorgulayarak doğru bildiği tarafta durmaya çalışmaktadır. Ayrıca, Mülkiye kurumsal olarak tek bir ekonomi-politik düşünceye de sahip değildir ve sahip olmak da zorunda değildir. Önceden de belirttiğim gibi, Mülkiye çatısı altında, farklı seslerin yükselmesi için derin bir hoşgörü havası hakimdir.

Tabii, bu eleştirilerin bir kısmı Mülkiye'yi zayıflatmaya yönelik kasıtlı eleştirilerdir. Aslında Mülkiye'ye eleştirilerin yoğun yapıldığı bu dönemi kendi lehimize de kullanabiliriz. Bize yöneltilen olumsuz eleştiri oklarını tersine çevirebiliriz. Eleştirel; sorgulamacı yönümüzü ön plana çıkararak, yoğun bir bilimsel üretim faaliyetine

girerek tekrar Türkiye gündemine oturabiliriz. Böylece, öldü, bitti denen Mülkiye'nin eğitim, bilimsel üretim, yetiştirdiği mezunlar açısından ne kadar nitelikli ne kadar güçlü olduğunu bizi haksızca eleştirenlere gösterebiliriz.

Ancak şunu kabul etmeliyiz ki bilimsel üretimimiz eskiye nazaran azalmış durumda. SBF eskisi kadar bilimsel üretim yapmamakta, bilimsel etkinlikler düzenleyememekte! Tekrar yayın sayısını artırmalı, her yeri SBF yayınlarıyla özellikle de Türkçe yayınlarla doldurmalı, ulusal ve uluslararası birçok kongreye, konferansa, etkinliğe ev sahipliği yapmalıyız.

Bölümler arası paylaşımın, işbirliğinin, kolektifliğin Mülkiye'de söz konusu olduğunu sıklıkla dile getiririz ve bu işbirliğinin diğer eğitim kurumlarında olmayan ayırıcı, olumlu bir özellik olduğundan bahsederiz. Günümüzün Mülkiye'sinde gerçekten de bölümler arası bir alış-veriş, işbirliği söz konusudur; ancak eskisine nazaran azalma gözlenmektedir. SBF'de çok fazla bilimsel içerikli, akademik toplantıların, tartışmaların sayısı çok azdır. Bölümler arası hatta anabilim dalları arasında iletişim sorunları var, kopukluk var. Disiplinler arası çalışmalar yapılamıyor. Kopukluğun yaşanmasında daha önce de belirttiğim gibi dünyanın ve Türkiye'nin değişen şartlarının etkisi büyüktür.

Sosyal bilimlere ve fakülteye ilişkin öneri olarak neler söylenebilir konusunda ben sözü asistan temsilcimiz Elçin'e devredeceğim. Elçin, kendi ve asistanların görüşlerini yansıtacaktır.

Ar. Gör. ELÇİN AKTOPRAK- Alpaslan Hoca, “pazarlama anlayışı akademisyenliğe yansıyor” ; Sina Hoca da “aslında biz, Türkçe eğitim yapmaya devam ederek, o pazarlama anlayışını akademiye yansıtanlardan daha akademisyeniz” dedi. Bu iki cümleden benim çıkardığım, daha evvel de hep aklımda olan bir konu: akademisyenliğe bakışımız. Yani, akademisyenliğe bir iş olarak mı bakıyoruz, yoksa akademisyenliği bir hayat tarzı olarak mı kabul ediyoruz? Bu soruya verdiğimiz yanıt, verilen eğitime, akademik üretime de yansıyor. Ve aynı şekilde, bir ölçüde, Ozan'ın sürekli vurguladığı gibi, mezunların sosyal ve siyasal alandaki tavırlarına da yansıyor. Bugün Türkiye'de akademisyenliğe geçmişe oranla daha fazla iş olarak bakıldığını, dışarıda iş bulamayanların az da olsa maaşı var anlayışıyla üniversiteye girdiklerini düşünüyorum. Bu bakış açısıyla Mülkiye'ye girenlerin az sayıda olması ise bizim için önemli bir şans.

Eğer akademisyenliğe bir hayat tarzı olarak bakıyorsanız, zaten yükselme ilkeleri ve onun gibi unsurlar da önemini yitirecektir bir yerde; çünkü nefes alıp verdiğiniz gibi ya da günlük yaptığınız diğer işler gibi bakacaksınız okumaya, yazmaya.

Dolayısıyla, yabancı dilde de yayın yaparsınız bu süreç dahilinde. Ama bu, belli rekabet şartlarına bağlı olmamalıdır.

Toplantının başından itibaren hocalarımız Mülkiye'nin her zaman eleştirinin merkezi olduğunu vurguladılar, “ne olmuş”un yanı sıra “neden olmuş”u da soran bir kurum olduğunun altını çizdiler. Bu sorunun bahsettiğim akademik hayata bakış ile yakından ilişkili olduğu ve kaybedilmemesi gerektiği kanısındayım. Diğer yandan, bugün sosyal bilimlerde öne çıkan bir diğer soru da “hangi ilişki biçimi dahilinde nasıl oluşmuş”. Bu soru yeni bir eleştirelliğin habercisi ve Mülkiye'nin bu soruyu da içselleştirmesi, yeniden Mülkiye'yi eleştirelliğin merkezine yerleştirmesi açısından son derece önemli ki, aslında Mülkiye bu yeniliğe de yavaş yavaş ayak uydurmakta diyebiliriz.

Öneriler konusunda daha önce söylediklerimi tekrar etmek istemiyorum ve Ozan'ın son söylediklerine de katılıyorum.

Galiba Mülkiye'nin yapması gereken en önemli şey, kendi sürekliliğini devam ettirirken değişime ayak uydurduğunu, ama bu ayak uydurduğu değişimin de, sistemin dayattığı değişim değil, sisteme muhalefet edenlerin yarattığı değişim olduğunu Türkiye'ye ve oradan da dünyaya Türkçe eğitim ve öğretim ile göstermesi olmalıdır.

Yrd. Doç. Dr. AHMET ALPAY DİKMEN- Aslında bütün bir konuşma boyunca dikkatimi çeken şey şu: Geldik Aristo'ya ve onun, “politik hayvan”ına dayandık, yani söylemek istediğim şey şu: Daha çok konuşmalıyız, daha çok yazmalıyız, yazarak tartışmalıyız, daha çok bir arada çalışmalıyız, okumalıyız. Aristo'nun söylediği tam da bu. Politik hayvan fikrini kurarken Aristo'nun önündeki şey ‘Agora’ örneğiydi. İnsanlar birbirleriyle konuşurken, kendilerini aktarırken, aslında kendilerini de kurarlar. Politik insan da ancak bu yolla oluşur; kişi konuşurken kendini aktarırken aslında kendisi için seçim yapar, özgür seçim yapar ve ancak bu şekilde kendisi olabilir, kendini kurabilir, özgür seçim yaparak kurabilir. Özgür seçim yapmak konuşma yoluyla gerçekleşir, Agora'da özgürce konuşarak üretilir. Bizim, Mülkiye'nin de Agora'ları var. Meray odası var, mesala. Üstelik Agoraların sayısını hem Mülkiye'de hem de ülkemizde artırmak lazım. Özgür ortamlarda konuşan insan kendini kurar, çünkü “dile gelir”, dile gelerek özgürleşir, insanlaşır. Ya arkadaşlarımızla konuşacağız, beraber bir şeyler yapacağız veya daha çok üreteceğiz, ama bunu yaparken de Mülkiye geleneğine sadık kalacağız, yani eleştirel olacağız. Tartışma geleneğimize sahip çıkmaya çalışacağız, basit aktarmacılık düzeyinde akademik bilgi üretimine teslim olmayacağız. Bugünkü sohbet bu anlamda beni çok heyecanlandırdı. Sanırım burada küçük çapta bir “akademi”nin kuruluşuna şahit oldum da ondan.

Prof. Dr. SİNA AKŞİN- Bu konuşmada değinildi, Mülkiye'nin nasıl 12 Martta, 12 Eylülde hedef olduğu. Gerçekten arkadaşlarımız büyük maddi ıstıraplar, hatta maddi işkenceler çekerek, Mülkiyenin Atatürk devriminin nüvesi olmasının -çünkü Mülkiye Atatürk devriminin nüvesidir- bedelini ödemişlerdir, çok ağır şekilde ödemişlerdir.

Burada iki örnek daha vermek istiyorum: 12 Mart ve 12 Eylül gibi, 27 Mayıs öncesinde, Şubat 1960 tarihinde Mustafa Reşit Tarakçıoğlu adlı Demokrat Parti Trabzon Milletvekili, 9 arkadaşıyla birlikte Meclise bir tasarı getiriyor. Tarih Şubatın başı, Ocak sonu da olabilir. Tasarı, Siyasal Bilgiler Fakültesini, fakültelikten okulluğa indirmek, okula dönüştürmek için bir tasarıdır. Bu tasarının Meclise geldiği duyuluyor ve o sırada **Ulus** Gazetesi'nde Yakup Kadri Karaosmanoğlu bir yazı yazıyor, "bunlar bize oy vermedi diye nasıl Kırşehir'i ilden ilçeliğe indirdilerse, aynı şekilde kendilerinden olmadığımız hissettikleri Mülkiye'yi de, fakültelikten okulluğa indirmek istiyorlar" diyor. Daha sonra, işte 27 Mayısın hemen öncesinde meşhur Siyasal olayları oluyor, Siyasal Bilgiler Fakültesi kurşunlanıyor. O sırada Adnan Menderes Demokrat Parti Grubunda bir konuşma yapıyor ve yine Mülkiye'yi hedef alıyor ve "Mülkiye artık işlevini yitirmiştir, kaybetmiştir. Artık biz bu görevi, Konya'da kuracağımız bir hukuk fakültesine devredebiliriz. Sonra da, binayı yıkarız" diyor. Adamdaki hınç o derecede ki, sadece Mülkiye'yi kapatmakla kalmıyor, binayı da yıkıyor. Onun için dediğim gibi, Mülkiye Atatürk devriminin merkezidir, kalbidir. Belki, bazı akademisyen arkadaşlarımız bunun pek farkında değiller, ama bu böyledir ve böyle olmaya devam edecektir. Karşıdevrim onun için hep Mülkiye'yi hedef almıştır.

Bir noktaya daha temas etmek istiyorum: O da, Mülkiye ruhu meselesini, yani Mülkiye dayanışmasının önemini vurgulamak lazım. Mülkiye dayanışması, Mülkiye'yi Mülkiye yapan çok önemli bir unsurdur. Bu da, galiba tam dile getirilmedi. Gerçi, etrafında dolaştık biraz, ama Mülkiye ruhu çok önemli. Ben Mülkiye kökenli olmayan bir arkadaşınız olarak, bunu size hatırlatmak istiyorum.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI- Sina Akşin arkadaşımızın Menderes'le ilgili anlattıklarının bir uzantısını da Özal döneminde yaşadık. The Marmara Otel'de bir konuşma yaptı, Mülkiyelilere hakaret eden içerikte bir konuşmaydı. The Marmara Oteli'nde yaptığı bu konuşmada da ortaya çıktığı üzere, amacı besbelli ki Mülkiye'yi de "The Mülkiye" yapmaktı, o da muvaffak olamadı. Bakalım, bu yarışın sonu nereye varacak, bu karşılıklı mücadelenin sonu nereye varacak.